

دوران متأخر

درس

۱۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ❖
اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ❖
آموزش درس **یازدهم** فلسفه پایه دوازدهم ❖
مدرس: سید رحیم موسوی نسب ❖
استان خوزستان - اهواز ❖

موضوعات درس

صاحب حکمت متعالیه

تألیفات

مشرّب فلسفی ملاصدرا

اصول فلسفی ملاصدرا

دوره معاصر

حکیم بزرگ دوره معاصر

تأثیر فرهنگی

تقسیم بندی تاریخی فلسفه اسلامی

دوره متقدم

دوره زمانی:

از ابتدای ظهور اسلام تا ابتدای

حکومت صفویه

ویژگی های دوره:

(۱) شکل گیری دومکتب مشاء و اشراق

و به اوج رسیدن عرفان و کلام

(۲) افول حکمت مشاء با ظهور رقیبی به

نام کلام.

دوره متأخر

دوره زمانی:

از ابتدای حکومت صفویه تا دوره

معاصر

ویژگی های دوره:

(۱) ظهور فیلسوفان بزرگ بدلیل ثبات سیاسی

(۲) حکمت متعالیه معتبرترین مکتب فلسفی

این دوره.

فلسوفان بزرگ تاریخ اسلام

دوره متقدم

کندی - فارابی

ابن سینا - بهمنیار

خواجه

نصیرالدین - شیخ

اشراق

دوره متأخر

عصر صفوی:

میر داماد - شیخ بهائی - میر فندرسکی -

ملاصدرا

دوره معاصر:

میرزا ابوالحسن رفیعی قزوینی - میرزا

مهدی آشتیانی - میر محمد کاظم عصار -

آقا محمد رضا قمشه ای - امام خمینی -

علامه طباطبایی - شهید مطهری - آیت الله

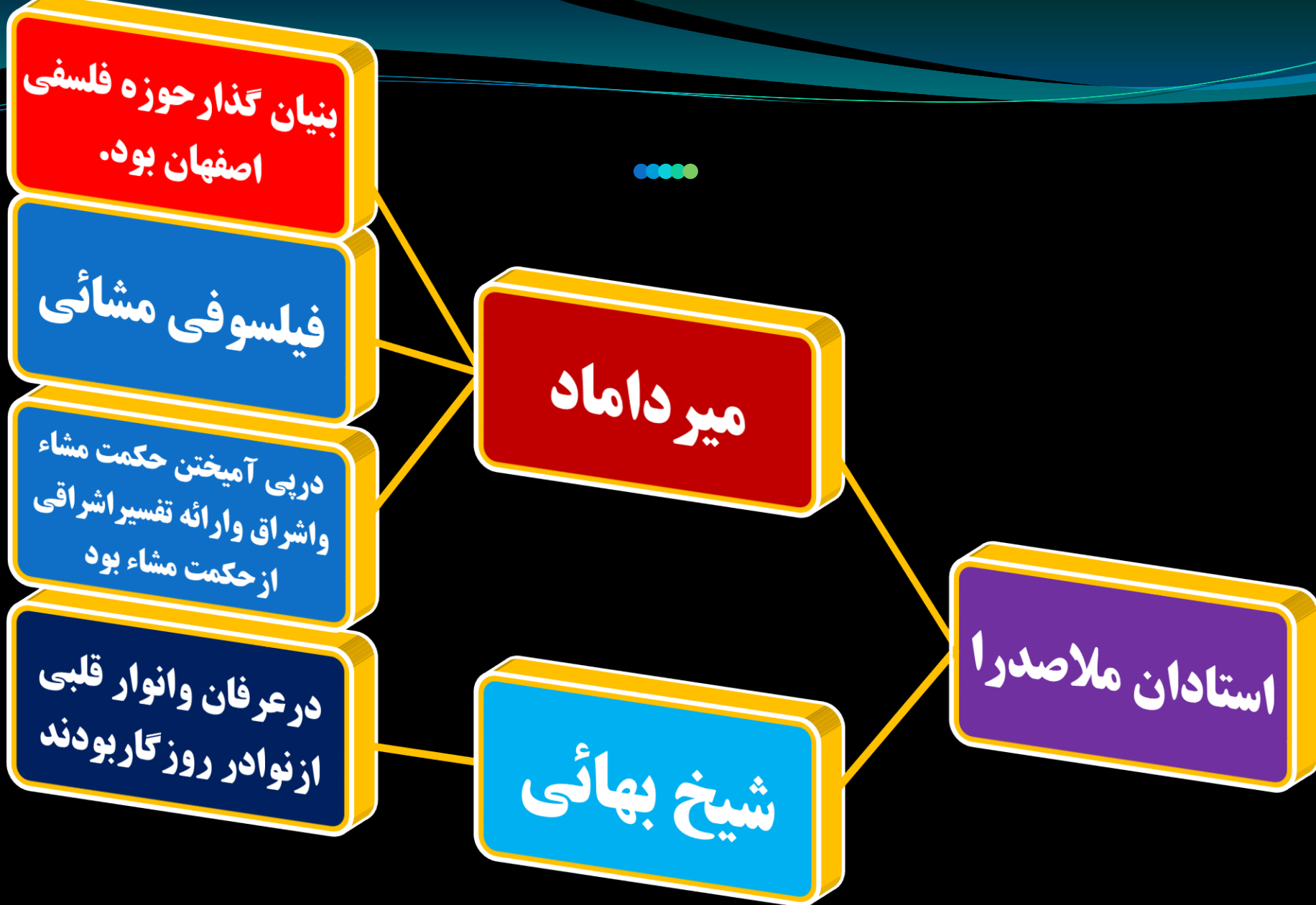
جوادی آملی

استادان:
شیخ بهائی ومیر داماد

مطالعات:
علم وفلسفه و عرفان

زندگی نامه:
تولد: در سال ۹۷۹ ق در شیراز
پس از مرگ پدرش به اصفهان رفت و به عالی ترین
مراتب حکمت رسید
بعد از تکمیل تحصیلات و کسب مقام استادی به شیراز
برگشت
به دلیل آزار و اذیت توسط مخالفان به روستای کهک قم
مهاجرت کرد
بعد از ۱۵ سال به شیراز برگشت و سرپرستی مدرسه خان
به او سپرده شد

زندگی نامه ، استادان : ملاصدرا

باعث آشنائی روح
وجان ملاصدرا باذوق
و عرفان شد.

باعث رسیدن ملا
صدرابه درک جدیدی
از علم و معرفت شدند

مشرکشان فلسفی
عرفانی بود.

تأثیر شیخ بهائی
ومیرداماد
بر ملاصدرا

آثار و تألیفات ملاصدرا

الاسفار الاربعه

مشهور به اسفار - ضمن بیان نظر فلاسفه ، نظرات ابداعی و مستقل خود را تبیین می کند - بالهام از سفرهای چهارگانه عرفا تنظیم شده

شواهد الربوبیه

کتابی فلسفی تدوین شده باشیوه اشراقی

المبدأ والمعاد

شامل مباحث خداشناسی و معادشناسی - خلاصه نیمه دوم اسفار

المشاعر

کتاب کوچکی درباره وجود و موضوعات مربوط به آن

المظاهر الالهیه

مانند مبدأ و معاد است؛ ولی در حجم کمتر

حدوث العالم

درباره چگونگی خلق جهان از نظر فلسفی است - نظر فیلسوفان یونانی و مسلمان را نقل و نقد می کند و سپس نظر خودش را ارائه می دهد.

تفسیر قرآن - مفاتیح
الغیب - اسرار الایات

تعدادی از سوره های قرآن را تفسیر کرده است

روش حکمت متعالیه:

برهان عقلی روش و معیار این
حکمت است

ولی شهود قلبی و وحی قرآنی
شاهد و تأیید کننده هستند.

**چگونگی حصول حکمت
متعالیه:**

ازالفت ۳ طریق

برهان عقلی ، شهود قلبی و
وحی قرآنی بوجود آمده است.

حکمت متعالیه:

نتیجه تکاملی دو مشرب مشاء
واشراق بود.

مشرب فلسفی ملاصدرا

برهان عقلی
(روش و معیار)

حکمت متعالیه

شهود قلبی
(شاهد و مؤید)

وحی قرآنی
(شاهد و مؤید)

منابع حکمت متعالیه

تعالیم قرآن و حدیث

- تعالیم قرآن
- واحادیث منقول
- از رسول خدا (ص)
- وائمه اطهار (ع)
- (وحی)

عرفان اسلامی

- به خصوص اندیشه
- های محیی الدین
- عربی
- (شهود)

حکمت اشراق

- اندیشه های
- سهروردی
- (برهان + شهود)

فلسفه مشاء

- به خصوص اندیشه
- های مستدل و قوی
- ابن سینا
- (برهان)

تشکیک

وجود

وحدت وجود

حرکت

جوهری

اصول حکمت
متعالیه

اصالت وجود

اصول فلسفی ملاصدرا

• گرچه وجود حقیقتی واحد (مشکک) است اما مراتب و درجاتی دارد

• تشکیک وجود شدت و ضعف داشتن وجود است

• تفاوت مراتب و درجات وجود، از همان جهت وجود است نه اینکه از غیر وجود ناشی شده باشد

• پس: عامل تفاوت مراتب موجودات، همان عامل وحدت موجودات، یعنی خود وجود است.

• همانگونه که نور حقیقتی واحد بوده ولی شدت و ضعف دارد

• اما شدت و ضعف نور از خود نور است نه اینکه ضعف نور مساوی با ترکیب نور با تاریکی باشد

• مفهوم مشکک، مفهومی کلی است که بر مصادیق خود به نحو یکسان صدق نمی کند، بلکه دارای شدت و ضعف است شدت و ضعف وجود یا مراتب و درجات آن به خود وجود برمی گردد.

تشکیک وجود

• واقعیت همه اشیاء

• وجود آنهاست و وجود اشیاء

• وجه مشترک آنهاست

• پس یک واقعیت داریم که وجود

هست

• وحدت وجود نتیجه اشتراک

وجود بین موجودات و اصیل

بودن وجود است

وحدت حقیقت وجود

• واقعیت خارجی فقط وجود هست بقیه اش برداشت ذهنی ماست.

• وجود یعنی هستی و بودن و ماهیت چیستی

• وجود بین همه اشیاء مشترک ولی ماهیت هر چیزی خاص خودش هست پس ماهیت: جنبه تمایز و اختلاف اشیاء

• سوال: اگر واقعیت یکی است آن واقعیت وجود است یا ماهیت به عبارتی وجود اصیل است یا ماهیت؟

• پاسخ ملاصدرا: واقعیت خارجی، مصداق مفهوم وجود است پس وجود اصیل است

• و چون هر وجودی ویژگی های خاص (تعین خاص) دارد پس از این تعین خاص ماهیت بدست می آید.

• تعینات، واقعیات خارجی اند، ولی ماهیات، اموری ذهنی اند که از تعینات انتزاع می شوند

اصالت وجود

دوره معاصر (فلسفه ملاصدرا)

تا امروز در مراکز علمی
محور تدریس بوده است

آخرین دستاورد فلسفه اسلامی،
حکمت متعالیه است

از روز تأسیس تا امروز، استادان
فلسفه دست به تحلیل، تبیین
و آموزش آن زده اند.

برخی فیلسوفان صدرایی معاصر: امام خمینی -
استاد مطهری - آیه الله جوادی آملی - آیه الله
حسن زاده آملی - علامه طباطبایی -
میرزا ابوالحسن رفیعی - میرزا مهدی آشتیانی -
آقا محمد کاظم عصار - میرزا محمد رضا قمشه ای

امام خمینی (ره) فیلسوفی با بعد فلسفی کمتر شناخته شده

بعد فلسفی عرفانی امام خمینی بسیار درخشان بود

در همه علوم تبحر بسزایی داشت و در فلسفه صاحب نظر بود

حوزه درس ایشان در قم یکی از پررونق ترین حوزه های فلسفی بود

شخصیت های فلسفی معاصر ، قبل از از حضور در درس علامه طباطبایی در درس فلسفه امام خمینی شرکت می کردند.

در تدریس حکمت متعالیه بسیاری از مباحث صدر را چنان تفسیر عرفانی می کرد که گاه از سطح بیان صدر هم بالاتر بود

در طرح مسائل عرفانی و ربط دادن حکمت متعالیه با اصول عرفانی استعدادی کم نظیر داشت و گاهی به نکات کاملا جدید اشاره می کرد.

علامه طباطبایی: حکیم بزرگ دوره معاصر

سیر تحصیل و تدریس:

قم: تدریس فلسفه، تفسیر
و اخلاق

سیر تحصیل و تدریس:

تبریز مقدمات دانش
نجف: ادامه تحصیل مدارج عالی
علم در فقه، فلسفه، کلام، ریاضیات

بزرگ ترین شخصیت فلسفی معاصر و
وارث حکمای بزرگ اسلامی

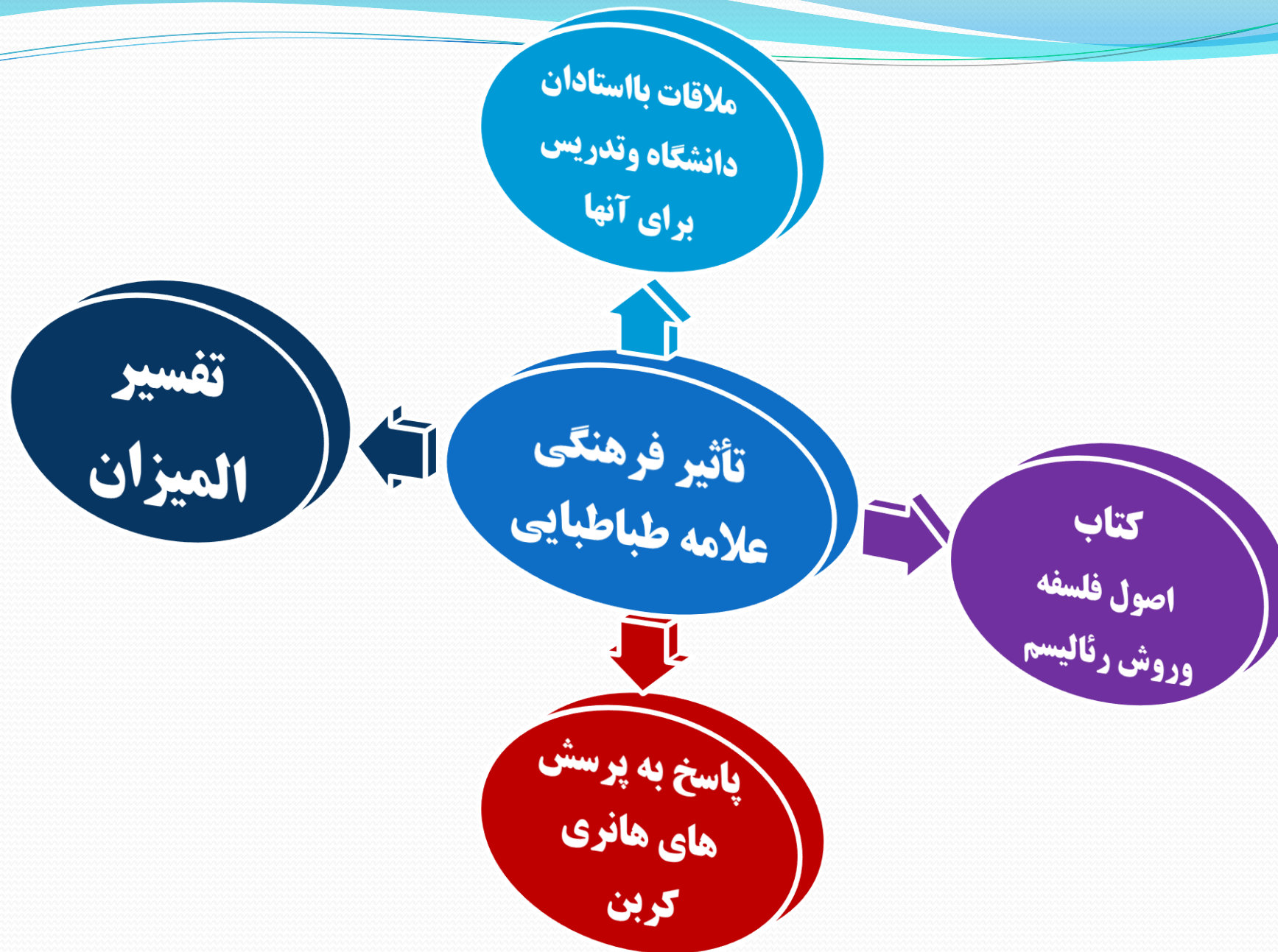
شیوه درس خواندن علامه:

همیشه درس فردا را پیش مطالعه می کرد
و اگر با مشکلی مواجه می شد خودش حل
می کرد لذا درس استاد را از قبل بلد بود و هیچ
اشکالی را از استاد نپرسید

وقتی وارد قم شد و دید فقط فقه
و اصول تدریس می شد احساس
وظیفه کرد که تدریس فلسفه
و تفسیر و اخلاق کند

نتیجه تدریس علامه در قم:

تربیت شاگردان بسیار که ۳ ویژگی داشتند
(۱) با علوم عقلی آشنا بودند (۲) مسائل فکری
روز را می دانستند (۳) برای ایجاد یک تحول
فکری و فرهنگی پیش قدم بودند.

باتشکر

از توجه شما